Dosarul nr.3-3363/2023

Republica Moldova
H O T Ă R Î R E
În numele Legii

25 februarie 2026 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău (sediul Rîşcani)
Instanţa compusă din
Preşedinte de şedinţă, judecător Vitalii Ciumac
Grefier Aliona Busuioc

examinînd în şedinţă de judecată publică acțiunea depusă de avocatul Diana Panov în interesele lui Nina Mîrleanu împotriva Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ,

A C O N S T A T A T :

Argumentele participanților la proces:

La data de 20 noiembrie 2023, avocata Panov Diana, acționând în interesele reclamantei Mîrleanu Nina, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, solicitând anularea Raportului nr. R23046466 din 22.09.2023, a Deciziei nr. DC2308993 din 24.10.2023 și Deciziei nr. DC2308591 din 10.10.2023; obligarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă să-i determine reclamantei Mîrleanu Nina gradul de dizabilitate „*****”, fără termen; precum și încasarea de la Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, în beneficiul reclamantei, a prejudiciului moral în cuantum de 50 000 lei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că este veteran de război, participând la războiul din anii 1991–1992, și că, pe parcursul vieții, a desfășurat activitate în calitate de bucătar, fiind supusă în mod repetat efortului fizic și ridicării unor greutăți. Potrivit susținerilor acesteia, în anul 2010 starea sănătății s-a agravat semnificativ, manifestând dureri severe în regiunea lombară, fapt care a determinat efectuarea unei intervenții chirurgicale la coloana vertebrală. Astfel, în luna mai 2010, a suportat o intervenție chirurgicală la coloana vertebrală, iar în perioada 2011–2018 i-a fost stabilit *****de invaliditate.

Menționează că, potrivit extrasului din fișa medicală nr. 11889/1768, reclamanta a fost internată la data de 27 decembrie 2010 și externată la 6 ianuarie 2011, cu diagnosticul *****

Același diagnostic a fost consemnat și în extrasul nr. 3806, reclamanta fiind internată în perioada 10-17 august 2011. În cuprinsul extrasului au fost indicate dureri violente persistente, *****, în regiunea lombară a coloanei vertebrale, slăbiciune la nivelul membrului inferior drept, *****ă la efort fizic și în poziție ortostatică, precum și dereglări pronunțate de mers și statică. Totodată, s-a indicat că, în primăvara anului 2010, s-a instalat pareza membrului inferior drept, iar la data de 25 mai 2010 reclamanta a suportat intervenție chirurgicală ***** fiind constatată și limitarea mișcărilor în regiunea lombară a coloanei vertebrale.

Reclamanta notează că, ulterior, începând cu 01 aprilie 2018, gradul de dizabilitate i-a fost modificat, fiind încadrată în ***** de dizabilitate, fără termen, în baza certificatului de dizabilitate și capacitate de muncă seria CN nr. 29673, emis în temeiul Raportului nr. 352 din 03 aprilie 2018. Cu toate acestea Extrasele medicilor au rămas cu același diagnostic.

În continuare, reclamanta invocă agravarea progresivă a stării sale de sănătate și că medicii i-au recomandat să evite efortul fizic, întrucât acesta ar putea determina agravarea afecțiunilor existente și afectarea capacității de mers. În acest context, reclamanta consideră nejustificată menținerea gradului mediu de dizabilitate, solicitând stabilirea gradului *****.

Reclamanta precizează că, Centrul Medicilor de Familie nr. 11 a întocmit Fișa de trimitere pentru expertizare în vederea determinării dizabilității și capacității de muncă, aceasta fiind întocmită și contrasemnată de medicii specialiști, la 02 august 2023 de medicii Busuioc Stela și Lapteacru Elvira, din cadrul secției Neurologie, iar la 07 august 2023 de medicii Frumusachi Carolina și Valeria Chinari. În fișa respectivă au fost consemnate complicații și manifestări funcționale, *****

În opinia reclamantei, aceste constatări medicale urmau să fie luate în considerare la determinarea gradului de dizabilitate, însă Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă nu le-a acordat o apreciere corespunzătoare.

Reclamanta a mai consemnat că, la data de 22 septembrie 2023, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă a întocmit Raportul nr. R23046466, care nu i-a fost prezentat, dar la care se face trimitere în Decizia nr. DC2308591 din 10 octombrie 2023 și Decizia nr. DC2308993 din 24 octombrie 2023.

Astfel, prin Decizia nr. DC2308591 din 10 octombrie 2023, emisă cu privire la examinarea contestației, Serviciul de determinare a gradului de dizabilitate a confirmat, în baza Raportului nr. R23046466 din 22 septembrie 2023, ***** de dizabilitate, pentru perioada începând cu 09 august 2023 - fără termen, fără nici o motivare.

Ulterior, prin Decizia nr. DC2308993 din 24 octombrie 2023, emisă cu privire la controlul determinării gradului de dizabilitate, Serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate a confirmat aceeași soluție, respectiv ***** de dizabilitate, pentru perioada începând cu 09 august 2023, fără termen. Și această decizie, în opinia reclamantei, nu conține o motivare corespunzătoare.

Reclamanta este în dezacord cu aceste acte și consideră că starea sa de sănătate justifică stabilirea gradului ***** de dizabilitate. În acest sens, face trimitere la actele medicale întocmite de medicii Centrului Medicilor de Familie nr. 11, precum și la rezultatele investigațiilor imagistice ale coloanei vertebrale efectuate, inclusiv la 02 februarie 2023 și 02 octombrie 2023, susținând că acestea confirmă persistența afecțiunilor și a consecințelor intervenției chirurgicale suportate anterior.

Totodată, reclamanta notează că nu-i este clar de ce Consiliul i-a refuzat în acordarea gradului de dizabilitate „*****”, având în vedere că anterior i-a fost stabilit *****de invaliditate, iar starea sa de sănătate și capacitatea de muncă nu s-au ameliorat.

În ceea ce privește prejudiciul moral solicitat, reclamanta a invocat suferințele fizice și psihice determinate de starea sa de sănătate, de durerile persistente și de aprecierea, în opinia sa, necorespunzătoare a gradului de dizabilitate.

În drept, partea reclamantă și-a întemeiat pretențiile pe prevederile art. 1, 5, 8, 12, 14 și 16 din Legea nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, precum și pe prevederile Codului administrativ.

La 20 octombrie 2025, avocata Panov Diana, acționând în interesele reclamantei Mîrleanu Nina, a înaintat **cerere de majorare a pretențiilor** (f.d.115-119), solicitând: - anularea Raportului nr. R23046466 din 22.09.2023, a Deciziei nr. DC2308993 din 24.10.2023, a Deciziei nr. DC2308591 din 10.10.2023 și Certificatului nr.CI2339185 din 22.09.2023 de încadrare în grad de dizabilitate „*****”; - obligarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă să emită actul administrativ individual favorabil – certificatul de încadrare în grad de dizabilitate „*****” pe numele Mîrleanu Nina, pentru perioada 09.08.2023 – 11.06.2025; - obligarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă și Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia de dizabilitate a reclamantei Mîrleanu Nina, prin raportare la gradul de dizabilitate „*****”, pentru perioada 09.08.2023 – 11.06.2025, precum și încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale, în beneficiul reclamantei, a diferenței dintre pensia achitată și pensia cuvenită pentru persoanele încadrate în gradul de dizabilitate „*****”, pentru perioada 09.08.2023 – 11.06.2025.

Suplimentar, reclamanta a indicat că, la data de 11 iunie 2025, s-a adresat din nou Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, prezentând aceleași documente, ori starea sa de sănătate nu s-a ameliorat. În urma reevaluării, la data de 14 iulie 2025 i-a fost eliberat Certificatul de încadrare în grad de dizabilitate, prin care i-a fost stabilit gradul „*****” de dizabilitate, începând cu 11 iunie 2025, fără termen.

Reclamanta invocă, că la determinarea gradului de dizabilitate, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă este obligat să țină cont de totalitatea factorilor medicali, sociali, psihopedagogie, habituali și profesionali.

Susține că, prin decizia adoptată în octombrie 2023, aceste criterii au fost interpretate și aplicate în mod eronat, iar la determinarea gradului de dizabilitate nu au fost evaluate în mod corespunzător toate circumstanțele relevante pentru situația sa.

Totodată, reclamanta invocă lipsa unei motivări suficiente a actelor contestate, susținând că autoritatea nu a indicat în mod concret raționamentele care au determinat stabilirea gradului mediu de dizabilitate în anul 2023 și nu a explicat de ce, în raport cu situația medicală constatată, nu a fost stabilit gradul ***** de dizabilitate. Reclamanta consideră că o motivare generală, care nu oferă un răspuns concret argumentelor și circumstanțelor invocate de solicitant, nu poate fi considerată o motivare efectivă a actului administrativ.

Reclamanta susține că prin stabilirea gradului ***** de dizabilitate la 11.06.2025 se confirmă temeinicia pretențiilor formulate în cererea de chemare în judecată, acțiunea urmând a fi admisă.

La data de 21 decembrie 2023, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a depus **referință** la cererea de chemare în judecată, prin care și-a exprimat dezacordul față de acțiunea înaintată de Mîrleanu Nina, solicitând respingerea acțiunii ca neîntemeiată. (f.d.74-76)

La data de 07 august 2024, Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă a depus **referință** la cererea de chemare în judecată, solicitând respingerea acțiunii ca neîntemeiată. (f.d.82-88)

La data de 08 decembrie 2025, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus **referință** la cererea de chemare în judecată, solicitând declararea acțiunii ca inadmisibilă. (f.d.137-139)

Instanța notează că, prin încheierea din 25 februarie 2026, acțiunea în contencios administrativ înaintată de Nina Mîrleanu împotriva Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă și Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actelor administrative, obligarea emiterii actului administrativ și repararea prejudiciului cauzat, ***a fost declarată inadmisibilă în partea ce ține de pretenția privind repararea prejudiciului moral și pretențiilor înaintate față de copârâtul Casa Națională de Asigurări Sociale.***

În ședința de judecată, reclamanta Mîrleanu Nina, fiind asistată de avocata Panov Diana, a solicitat admiterea acțiunii conform motivelor de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată.

Reprezentantul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, Ciobanu Rodica, în bază de procură, a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată, în baza circumstanțelor de fapt și drept expuse în referință.

Aprecierea instanței de judecată.

Audiind explicațiile participanților la proces, examinând circumstanțele de fapt și de drept prin prisma probelor pertinente și concludente administrate în cauză și prin raportare la prevederile legale ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de judecată ajunge la concluzia că acțiunea dedusă judecății este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, pentru următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 189 alin. (1) și (2) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

Conform art.206 alin.(1) Cod administrativ, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare); b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare); c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare); d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ).

Potrivit art. 208 alin. (1) Cod administrativ, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Verificând acțiunile întreprinse de reclamant în vederea valorificării drepturilor și intereselor sale legitime, instanța de judecată constată că cererea de chemare în judecată a fost depusă cu respectarea procedurii prealabile și în termenul prevăzut de lege, fiind întrunite condițiile de admisibilitate ale acțiunii.

În ceea ce privește competența de soluționare a cauzei, instanța reține că, potrivit prevederilor art. 191 alin. (1), art. 192 alin. (2) și art. 196 alin. (1) din Codul administrativ, competența de examinare a prezentei acțiuni revine Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), motiv pentru care acțiunea a fost depusă cu respectarea normelor de competență materială și teritorială.

Potrivit art. 194 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura primei instanţe, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.

În acord cu art. 195 din Codul administrativ, procedura acţiunii în contencios administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art. 169–171.

În concordanță cu art. 218 din Codul administrativ, examinarea şi soluţionarea în fond a acţiunii în contencios administrativ are loc conform prevederilor Codului de procedură civilă, cu următoarele excepţii:

a) examinarea şi soluţionarea acţiunii în contencios administrativ are loc în şedinţă publică, iar în cazuri de excepţie stabilite de lege – în şedinţă închisă. Participanţii la proces se citează; în citaţie se comunică locul, data şi ora şedinţei. Dacă participanţii la proces convin de comun acord, examinarea şi soluţionarea acţiunii în contencios administrativ are loc în procedură scrisă;

b) instanţa de judecată acceptă probele prezentate după termenul stabilit în faza de pregătire pentru examinarea în fond a acţiunii în contencios administrativ, numai dacă participanţii la proces justifică şi probează imposibilitatea prezentării probelor în termenul stabilit de instanţă;

c) participanţii la proces care s-au prezentat cel puţin o dată în şedinţa de judecată pe parcursul examinării acţiunii în contencios administrativ sau au efectuat acte de procedură în contextul examinării acţiunii în contencios administrativ nu pot invoca lipsa citaţiei pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară;

d) neprezentarea la şedinţa de judecată, fără motive temeinic justificate, a participanţilor şi/sau a reprezentanţilor lor nu împiedică soluţionarea acţiunii în contenciosul administrativ.

În temeiul art. 219 din Codul administrativ, instanţa de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declaraţiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanţi.

Instanţa de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greşelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete şi pentru depunerea tuturor declaraţiilor necesare constatării şi aprecierii stării de fapt. Instanţa de judecată indică asupra aspectelor de fapt şi de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretenţiilor din acţiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanţii la proces.

Instanţa de judecată poate avea o discuţie juridică cu participanţii la proces sau poate da în scris indicaţii cu privire la situaţia de drept a cauzei examinate.

Potrivit art. 93 din Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia. Prin derogare de la prevederile alin. (1), fiecare participant probează faptele

atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sunt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În același timp, conform art. 118 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Potrivit art. 121 din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească reţine spre examinare şi cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existenţa sau inexistenţa de circumstanţe, importante pentru soluţionarea justă a cazului, iar art. 122 din Codul de procedură civilă prevede că, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

În conformitate cu art. 225 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, instanţa de judecată nu este competentă să se pronunţe asupra oportunităţii unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) şi-a exercitat dreptul discreţionar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar; d) şi-a exercitat dreptul discreţionar conform scopului acordat prin lege.

Fiind investită cu atribuția cercetării stării de fapt din oficiu, în temeiul art. 22 și art. 219 Cod administrativ, instanța de judecată reține că obiectul examinării prezentei cauze îl constituie anularea actelor administrative și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual favorabil.

Din materialele cauzei, instanța reține că, începând cu anul 2010, reclamantei Mîrleanu Nina i-a fost stabilit *****de dizabilitate, iar, începând cu 01 aprilie 2018, reclamanta a fost încadrată în ***** de dizabilitate, fără termen, în baza Raportului nr. 352 din 03 aprilie 2018. (f.d.1 dosar administrativ)

La data de 09 august 2023, reclamanta s-a adresat cu cerere către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă solicitând reevaluarea gradului de dizabilitate, fiind prezentată documentația medicală aferentă. (f.d.2-13 dosar administrativ)

La data de 22 septembrie 2023, în urma examinării actelor prezentate și a criteriilor de determinare a dizabilității și capacității de muncă, a fost întocmit Raportul nr. R23046466, prin care s-a decis încadrarea reclamantei în ***** de dizabilitate, începând cu 09 august 2023, fără termen. (f.d.15 dosar administrativ)

În baza raportului menționat a fost eliberat Certificatul de încadrare în grad de dizabilitate nr. CI2339185 din 22.09.2023. (f.d.16 dosar administrativ)

Nefiind de acord cu rezultatul evaluării, reclamanta a contestat soluția adoptată, solicitând reevaluarea. (f.d. 18 dosar administrativ)

Astfel, la data de 10 octombrie 2023, dosarul reclamantei a fost examinat de un alt manager de caz, iar prin Decizia nr. DC2308591 a fost menținut ***** de dizabilitate. (f.d.26 dosar administrativ)

La data de 17 octombrie 2023, reclamanta a solicitat o nouă evaluare, în urma căreia, la data de 24 octombrie 2023, dosarul a fost examinat de Serviciul control al Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, iar prin Decizia nr. DC2308993,

soluția privind stabilirea gradului mediu de dizabilitate, a fost menținută. (f.d.21, 27 dosar administrativ)

În acest context, la data de 20 noiembrie 2023, reclamanta Mîrleanu Nina, prin intermediul avocatei Panov Diana, s-a adresat în instanța de judecată cu prezenta acțiune.

Din materialele cauzei, instanța mai reține că, la data de 11 iunie 2025, reclamanta s-a adresat din nou Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pentru reevaluarea gradului de dizabilitate. În urma acestei reevaluări, la data de 14 iulie 2025, reclamantei i-a fost stabilit gradul ***** de dizabilitate, începând cu 11 iunie 2025, fără termen, fiindu-i eliberat certificatul de încadrare în grad de dizabilitate nr.CI2531077. (f.d.120 dosar judiciar)

În conformitate cu art.6 din Legea nr.60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, legislaţia privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilităţi se bazează pe Constituţia Republicii Moldova şi se constituie din prezenta lege și alte acte legislative și normative cu privire la măsurile de incluziune socială a persoanelor cu dizabilităţi. (2) Statul deţine responsabilitatea pentru elaborarea politicilor naţionale de prevenire și tratament al dizabilităţilor, de reabilitare, adaptare rezonabilă şi incluziune socială a persoanelor cu dizabilităţi, respectînd drepturile şi obligaţiile părţilor (ale statului, pe de o parte, și ale beneficiarilor, pe de altă parte), asigură, în colaborare cu organele abilitate, cu organizaţiile responsabile şi nemijlocit cu beneficiarii, implementarea obiectivelor legale, stipulează drepturile şi obligaţiile părţilor.

Potrivit art. 12 din Legea nr. 60/2012, dizabilitatea la copiii în vârstă de până la 18 ani și la persoanele adulte este determinată de Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau structurile sale teritoriale, instituție subordonată Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

(2) Competențele de bază ale Consiliului sunt: a) determinarea dizabilității și a capacității de muncă a persoanei; b) întocmirea programului individual de reabilitare și incluziune socială; c) stabilirea circumstanțelor/cauzei care au condus la dizabilitate și a duratei dizabilității; d) stabilirea caracterului muncii și a condițiilor de muncă ale persoanei cu dizabilități; e) asigurarea evidenței electronice și pe suport de hârtie a persoanelor expertizate; f) întocmirea și eliberarea certificatului privind gradul de dizabilitate.

(3) Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului se aprobă de Guvern.

(4) Decizia de încadrare/neîncadrare în gradul de dizabilitate şi alte acte administrative individuale emise de către Consiliu pot fi contestate în conformitate cu prevederile Codului administrativ.

Potrivit art. 13 din Legea nr. 60/2012, (1) Dizabilitatea se determină de către Consiliu sau structurile sale teritoriale în baza următoarelor acte:

a) formularul de trimitere al instituţiei medico-sanitare la care persoana este înregistrată, eliberat numai după aplicarea măsurilor adecvate de diagnosticare, tratament şi reabilitare, în cazul în care există indicii evidente ale dereglărilor funcţionale ale organismului, cauzate de boli, de consecinţele unor traume sau patologii;

b) actele de studii, documentele ce atestă instruiri, calificări, recalificări;

c) în cazul persoanelor angajate în cîmpul muncii, formularul completat şi eliberat de instituţia în care persoana este angajată, care să conţină caracteristica persoanei şi a funcţiei deţinute, condiţiile de la locul de muncă, toate funcţiile vacante din cadrul instituţiei şi cerinţele faţă de acestea;

d) în cazul nou-născuţilor, al preşcolarilor, al elevilor şi al studenţilor, formularul completat şi eliberat, după caz, de serviciul de intervenţie timpurie, de serviciul asistenţă psihopedagogică, de instituţia preşcolară sau de instituţia de învăţământ, care să conţină date privind starea sănătăţii persoanei, caracteristica persoanei şi a condiţiilor ei de studii, alte circumstanţe ale procesului instructiv-educativ;

e) în cazul persoanelor aflate la evidenţa structurilor teritoriale de asistenţă socială, de asigurări sociale sau de ocupare a forţei de muncă şi care se prezintă la expertiză pentru prima dată sau în mod repetat (reexpertizare), formularul completat şi eliberat de structurile menţionate privind prestaţiile şi serviciile sociale de care persoana beneficiază. În cazul existenţei accesului la sistemele informaţionale ale structurilor menţionate, Consiliul şi structurile sale teritoriale vor accesa datele necesare în mod electronic.

(2) Instrucţiunea privind modul de determinare a dizabilităţii se aprobă de Guvern.

Potrivit art.14 din Legea nr. 60/2012, (1) La determinarea dizabilităţii se va ţine cont de factorii medicali, psihopedagogici, habituali, profesionali, precum şi de alţi factori sociali.

(2) Drept criterii de bază pentru determinarea dizabilităţii servesc:

a) capacitatea de a studia şi de a se instrui;

b) capacităţile intelectuale şi comportamentul;

c) capacitatea de autoservire şi de autoîngrijire;

d) capacităţile de comunicare (vederea, auzul, vorbirea) şi de adaptare situaţională;

e) capacităţile locomotorii şi dexteritatea;

f) capacitatea de muncă păstrată şi capacitatea vitală a organismului;

g) capacitatea de participare la viaţa socială şi profesională – determinată de deficienţe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale de lungă durată.

Potrivit art. 16 alin. (1) din Legea nr. 60/2012, dizabilitatea la persoanele adulte se determină pornind de la gravitatea deficienţelor funcţionale individuale provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare exprimate în raport cu solicitarea socioprofesională (păstrarea capacităţii de muncă) şi este de trei grade: severă, accentuată şi medie. Păstrarea capacităţii de muncă se evaluează în procente, cu un interval procentual de 5%:

a) dizabilitatea severă se caracterizează prin deficienţe funcţionale severe provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 0-20%;

b) dizabilitatea accentuată se caracterizează prin deficienţe funcţionale accentuate provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 25-40%;

c) dizabilitatea medie se caracterizează prin deficienţe funcţionale medii provocate de afecţiuni, defecte, traume care conduc la limitări de activitate şi restricţii de participare, iar capacitatea de muncă este păstrată într-un interval procentual de 45-60%.

În dezvoltarea acestor prevederi legale, prin Hotărârea Guvernului nr. 357 din 18 aprilie 2018 a fost aprobat Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, precum și Instrucțiunea privind determinarea gradului de dizabilitate.

Potrivit pct. 2 din Regulament (Anexa nr. 1 la HG nr.357/2018), Consiliul este instituție publică, subordonată Ministerului Muncii și Protecției Sociale, fiind unica instituție abilitată cu funcții în domeniul determinării gradului de dizabilitate.

Conform Instrucțiunii privind determinarea gradului de dizabilitate (Anexa nr. 2 la HG nr.357/2018), evaluarea persoanei adulte are caracter complex și presupune aprecierea stării de sănătate, a gravității deficiențelor funcționale individuale, a limitărilor de activitate și a restricțiilor de participare, prin raportare la solicitarea socioprofesională și capacitatea de muncă.

Totodată, procedura de determinare a dizabilității presupune examinarea documentației medicale și a celorlalte informații relevante privind persoana evaluată, inclusiv a factorilor sociali, psihopedagogici, habituali, profesionali și personali, în măsura în care aceștia sunt relevanți pentru determinarea gradului de dizabilitate.

În același context, Ordinul comun al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei și Ministerului Sănătății nr. 12/70 din 28 ianuarie 2013 stabilește criteriile de determinare a dizabilității și capacității de muncă la persoanele adulte, inclusiv criteriile medicale și instrumentele de evaluare a capacităților și performanțelor persoanei adulte în activități și participare.

Prin urmare, din coroborarea normelor menționate rezultă că stabilirea gradului de dizabilitate nu se realizează exclusiv în funcție de diagnosticul medical al persoanei, ci presupune aprecierea gravității deficiențelor funcționale și a impactului acestora asupra activității și participării persoanei, prin raportare la capacitatea de muncă și la circumstanțele individuale relevante, în condițiile criteriilor aprobate de autoritatea competentă.

Examinând materialele cauzei, apreciind probele administrate în raport cu prevederile legale incidente și argumentele invocate de părți, instanța ajunge la concluzia că acțiunea este neîntemeiată și urmează a fi respinsă, din următoarele considerente.

Obiectul examinării în prezenta cauză îl constituie legalitatea Raportului nr. R23046466 din 22 septembrie 2023, a Deciziei nr. DC2308591 din 10 octombrie 2023, a Deciziei nr. DC2308993 din 24 octombrie 2023 și a Certificatului nr.CI2339185 din 22.09.2023 de încadrare în grad de dizabilitate „*****”, precum și temeinicia pretenției reclamantei privind obligarea autorității competente la stabilirea gradului ***** de dizabilitate pentru perioada 09 august 2023–11 iunie 2025 și recalcularea pensiei de dizabilitate pentru perioada de referință.

Instanța reține că, potrivit cadrului normativ aplicabil, determinarea gradului de dizabilitate la persoanele adulte se realizează în funcție de gravitatea deficiențelor funcționale individuale provocate de afecțiuni, traume sau alte cauze, care determină limitări de activitate și restricții de participare, acestea fiind apreciate în raport cu solicitarea socioprofesională și păstrarea capacității de muncă. Procedura presupune examinarea documentației din dosarul persoanei și evaluarea datelor relevante privind starea de sănătate și gravitatea deficiențelor funcționale.

Instanța constată că, în speță, reclamanta a fost supusă procedurii de stabilire repetată a gradului de dizabilitate, în cadrul căreia au fost examinate actele medicale prezentate, inclusiv formularul F-088/e, precum și datele referitoare la starea de sănătate, deficiențele funcționale și impactul acestora asupra capacității de muncă.

Din Raportul nr. R23046466 din 22 septembrie 2023 rezultă că, la examinarea situației reclamantei au fost analizate actele medicale existente în dosarul de evaluare, fiind luate în considerare inclusiv datele referitoare la intervenția chirurgicală efectuată ***** diagnosticul *****.

Potrivit raportului, pierderea capacității de muncă a reclamantei a fost stabilită în proporție de 45%, iar procentul păstrării capacității de muncă – în proporție de 55%.

Totodată, instanța reține că, în cadrul evaluării, nu au fost examinate exclusiv datele medicale, ci și factorii sociali, habituali, profesionali și personali relevanți pentru determinarea gradului de dizabilitate.

Prin urmare, instanța constată că rezultatul evaluării funcționale efectuate în privința reclamantei, exprimat prin procentul de 55% al capacității de muncă păstrate, se încadrează în mod direct în limitele legale corespunzătoare gradului mediu de dizabilitate. Or, potrivit art. 16 din Legea nr. 60/2012, păstrarea capacității de muncă în proporție de 45–60% corespunde gradului mediu de dizabilitate, în timp ce pentru stabilirea gradului ***** este necesară păstrarea capacității de muncă în proporție de 25–40%.

Instanța reține că, gradul de dizabilitate nu se stabilește exclusiv în funcție de diagnosticul medical al persoanei sau de existența unor intervenții chirurgicale ori afecțiuni cronice, ci în funcție de gravitatea deficiențelor funcționale individuale, de limitările de activitate și restricțiile de participare determinate de acestea, raportate inclusiv la capacitatea de muncă a persoanei.

Prin urmare, existența unor afecțiuni medicale, inclusiv a unor afecțiuni cronice sau a antecedentelor de intervenții chirurgicale, nu determină în mod automat stabilirea gradului ***** de dizabilitate. Relevant pentru încadrarea într-un anumit grad de dizabilitate este impactul funcțional al acestor afecțiuni asupra activității și participării persoanei, apreciat prin raportare la criteriile prevăzute de cadrul normativ aplicabil.

În speță, instanța constată că, în urma evaluării efectuate la 22 septembrie 2023, procentul capacității de muncă păstrate a reclamantei a fost stabilit la 55%, nivel corespunzător gradului mediu de dizabilitate. Această concluzie a fost verificată în cadrul procedurilor ulterioare de examinare a contestațiilor formulate de reclamantă.

Astfel, la data de 10 octombrie 2023, dosarul reclamantei a fost examinat de un alt manager de caz, în cadrul procedurii de contestare, fiind menținut ***** de dizabilitate. Ulterior, în urma solicitării reclamantei din 17 octombrie 2023, dosarul a fost examinat de Serviciul de control al determinării gradului de dizabilitate al Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, care, prin Decizia nr. DC2308993 din 24 octombrie 2023, a menținut soluția privind stabilirea gradului mediu de dizabilitate, începând cu 09 august 2023, fără termen.

Prin urmare, instanța constată că situația reclamantei a fost supusă unor evaluări succesive în cadrul procedurii administrative, iar rezultatul inițial a fost verificat ca urmare a contestațiilor formulate de aceasta, fără ca examinările ulterioare să conducă la modificarea gradului de dizabilitate stabilit inițial.

Instanța nu poate reține argumentul reclamantei potrivit căruia actele contestate ar fi fost emise cu ignorarea documentației medicale prezentate. Dimpotrivă, din conținutul Raportului nr. R23046466 din 22 septembrie 2023 rezultă că au fost reflectate afecțiunile și deficiențele funcționale relevante, inclusiv *****. Aceste date au fost luate în considerare la efectuarea evaluării funcționale, rezultatul căreia a fost exprimat inclusiv prin stabilirea procentului de pierdere și a procentului de păstrare a capacității de muncă.

Totodată, din materialele cauzei rezultă că evaluarea nu s-a întemeiat exclusiv pe datele diagnostice, ci a urmărit aprecierea deficiențelor funcționale și a impactului acestora asupra capacității de muncă. Prin urmare, susținerea reclamantei că existența afecțiunilor medicale menționate impunea stabilirea gradului ***** nu poate fi reținută, în condițiile în care determinarea gradului de dizabilitate se realizează în funcție de gravitatea deficiențelor funcționale și de nivelul capacității de muncă păstrate, stabilite în urma evaluării complexe.

Instanța apreciază că diferența dintre ***** și gradul ***** de dizabilitate nu poate fi determinată exclusiv prin raportare la diagnosticele medicale ale persoanei, ci prin raportare la rezultatul evaluării complexe efectuate în conformitate cu criteriile normative aplicabile. În cazul reclamantei, evaluarea efectuată în anul 2023 a indicat un procent al păstrării capacității de muncă de 55%, nivel care se încadrează în limitele prevăzute de lege pentru ***** de dizabilitate.

În ceea ce privește susținerea reclamantei că stabilirea ulterioară, în anul 2025, a gradului ***** de dizabilitate ar demonstra nelegalitatea actelor emise în anul 2023, instanța reține că această împrejurare nu poate conduce, prin ea însăși, la o asemenea concluzie.

Or, determinarea gradului de dizabilitate se efectuează în raport cu situația persoanei și datele relevante existente la momentul evaluării, iar rezultatul unei evaluări ulterioare nu presupune, în mod automat, că evaluarea anterioară a fost efectuată cu încălcarea prevederilor legale. Pentru a putea constitui un temei pentru infirmarea rezultatului evaluării din anul 2023, ar fi necesar ca reclamanta să demonstreze că, la acel moment, deficiențele funcționale constatate în privința sa corespundeau criteriilor normative pentru stabilirea gradului ***** de dizabilitate.

În speță, însă, asemenea circumstanțe nu rezultă din probele administrate. Dimpotrivă, potrivit Raportului nr. R23046466 din 22 septembrie 2023, procentul păstrării capacității de muncă a reclamantei a fost stabilit la 55%, ceea ce corespundea gradului mediu de dizabilitate potrivit criteriilor legale aplicabile la data evaluării.

În același context, faptul că, în urma unei evaluări ulterioare, reclamantei i-a fost stabilit gradul ***** de dizabilitate începând cu 11 iunie 2025 nu permite extinderea automată a acestui rezultat asupra perioadei anterioare, respectiv 09.08.2023 – 11.06.2025, în lipsa unor probe care să demonstreze că aceeași stare funcțională și aceleași criterii de evaluare erau întrunite și la momentul evaluării din anul 2023.

Instanța constată, de asemenea, că actele administrative contestate au fost emise de autoritatea competentă în domeniul determinării dizabilității și capacității de muncă, în limitele atribuțiilor conferite de lege, iar procedura de examinare a situației reclamantei a inclus atât evaluarea inițială, cât și examinarea contestațiilor formulate de aceasta. Din materialele cauzei nu rezultă încălcări procedurale de natură să afecteze legalitatea actelor administrative contestate.

Totodată, instanța nu identifică motive pentru a concluziona că autoritatea pârâtă ar fi depășit limitele competenței sale, ar fi aplicat criterii neprevăzute de lege sau ar fi ignorat date relevante pentru determinarea gradului de dizabilitate. Dimpotrivă, rezultatul evaluării este susținut de datele consemnate în raport și corespunde criteriului legal privind procentul capacității de muncă păstrate.

În consecință, instanța constată că Raportul nr. R23046466 din 22 septembrie 2023 și actele administrative emise în urma contestării acestuia au fost emise în limitele competenței autorității și cu respectarea procedurii prevăzute de cadrul normativ aplicabil, iar concluzia privind stabilirea gradului mediu de dizabilitate este susținută de rezultatul evaluării funcționale efectuate în privința reclamantei.

În aceste condiții, instanța constată că nu au fost stabilite temeiuri de fapt și de drept care să justifice anularea Raportului nr. R23046466 din 22 septembrie 2023, a Deciziei nr. DC2308591 din 10 octombrie 2023 și a Deciziei nr. DC2308993 din 24 octombrie 2023.

Pe cale de consecință, nu poate fi admisă nici pretenția privind obligarea autorității competente la stabilirea gradului ***** de dizabilitate pentru perioada 09 august 2023–11 iunie 2025, întrucât probele administrate nu confirmă că, pentru perioada respectivă, reclamanta întrunea criteriile legale aferente acestui grad.

În ceea ce privește pretenția privind recalcularea pensiei de dizabilitate pentru perioada de referință, instanța reține că aceasta este una subsecventă pretenției privind stabilirea gradului ***** de dizabilitate. În lipsa constatării dreptului reclamantei la încadrarea în ***** pentru perioada 09 august 2023–11 iunie 2025, nu există temei juridic pentru recalcularea pensiei în baza unui asemenea grad de dizabilitate.

În aceste condiții, instanța de judecată conchide că acțiunea în contencios administrativ înaintată de avocatul Diana Panov în interesele lui Nina Mîrleanu împotriva Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ, este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

Conform art.224 alin.1 lit.f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)–e).

În temeiul celor expuse și în conformitate cu prevederile art.art.224-225 din Codul administrativ, instanţa de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E :

Se respinge acțiunea depusă de avocatul Diana Panov în interesele lui Nina Mîrleanu împotriva Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă privind contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ, ca neîntemeiată.

Hotărîrea cu drept de apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Chişinău (sediul Rîșcani).

Preşedinte de şedinţă, judecător Vitalii Ciumac